

*Микитенко Вікторія Володимирівна,
доктор економічних наук, професор,
з.н.с. відділу стратегічного потенціалу сталого розвитку;
Гребенюк Олександр Володимирович,
кандидат економічних наук, н.с. відділу
стратегічного потенціалу сталого розвитку,
ДУ «Інститут економіки природокористування
та сталого розвитку НАН України», м. Київ*

ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КАСКАДНИХ ФОРМ МІЖРЕГІОНАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ДОНОРНОГО ТИПУ

Слід признати, що за наслідками нагромадження суспільно-політичних загроз і ризиків українському державотворенню та у зв'язку з останніми політико-військово-економічними подіями в Україні інституціональний інструментарій цілеспрямування розвитку регіональних соціально-економічних систем в державі потребує кардинального оновлення. Не є винятком і економічна система Дніпропетровської області, яка, наразі, стала відігравати одну з ключових ролей в економіці України, у тому числі у площині формування та нарощення стратегічного потенціалу, раціоналізація освоєння якого, певним чином, обумовить стабілізацію де еволюційний тенденцій в державі. Засвідчимо, що на сьогодні, Дніпропетровська область – це економічний центр України, а також Дніпропетровського каскаду¹⁰, де відіграє роль регіону-донора, провідний регіон металургійного та сільськогосподарського кластерів і, відповідно, помітна база щодо забезпечення системи управління із підвищення рівня енергоефективності функціонування національного господарства, у цілому. Також відмітимо, що зважаючи на існуючі проблеми у тенденціях соціально-економічного зростання області, визнано за нагальне – здійснити розбудову та впровадження реальної Програми соціально-економічного розвитку з метою більш стрімкого посткризового росту [1].

Засвідчимо, що область має потужний промисловий потенціал. На підприємства гірничо-металургійного комплексу припадає 65,5% всієї реалізованої продукції області. Так, станом на початок 2015 р. загальна кількість населення у цьому регіоні становила 3,2 млн. чол. Динаміка зміни чисельності населення свідчить про поступове його скорочення (за 6 років міське населення скоротилось на 2,8%, а сільське – на 3,9%). Рівень зайнятості населення складає: 60,2%, рівень безробіття – 8,0%. Хоча, відмітимо, що специфікою України є, так називане, «приховане безробіття», коли багато, фактично, безробітних із економічно активного населення – не стають на облік, паралельно працюючи «в тіні», не сплачуючи податки та фактично без соціального захисту. Досліджуючи та узагальнюючи базові макроекономічні

¹⁰ Визначеного за форматом, передбаченим положеннями Угоди асоціації України з країнами-членами ЄС у контексті розбудови нової регіональної карти держави за принципами NUTS-II.

показники соціально-економічного розвитку Дніпропетровської області відмітимо про значний відрив, порівнюючи з середньо українськими. Загалом же, по регіону існує, фактично, три економічних та технологічних лідера: Дніпропетровськ, Кривий Ріг та Дніпродзержинськ, які зі значним відривом лідирують по всім абсолютним соціально-економічним показникам сталого розвитку. Загалом дослідження проводилось в т.ч. за даними найбільших міст області (Дніпропетровськ, Кривий Ріг, Дніпродзержинськ, Нікополь, Павлоград, Новомосковськ, Жовті Води, Марганець, Орджонікідзе, Першотравенськ, Тернівка, Вільногірськ) [2].

В умовах нарощення кризових явищ в економіці України, загалом, важливим показником розвитку країни, регіону, міста – є об'єм інвестицій, залучений для підтримання надійності функціонування. Зважаючи на згадані кризові явища, саме завдяки іноземним інвестиціям є можливість щодо сталого розвитку економіки відповідного масштабу. Загалом, по Дніпропетровській області, існує, наразі, досить позитивна тенденція щодо збільшення об'ємів прямих іноземних інвестицій. Суттєве зростання рівня іноземних інвестицій спостігається тільки в Дніпропетровську, в той час як в Павлівці – спад. В усіх інших містах – відносно стабільні показники, наприклад в Кривому Розі прями інвестиції мають стабільну тенденцію з незначною зміною рівня, спрямованого, у більшій мірі, до зростання (з 5.188 млн. дол. США у 2011 р. до 5.293 – у 2014).

Підтвердимо, що оскільки, економіка регіонів України, на сьогодні, має нестійку архітектурну побудову базових інституцій, а в її основі – фінансові ресурси реального сектору (наразі, фінансовий потенціал промисловості: складає не більш, ніж 19,0 % від загального обсягу), а верхівка (66,3%) – це фінансовий сектор із невиробничою сферою послуг, то, наразі, існує нагальна потреба у суттєвому нарощенні частки промислового потенціалу Дніпропетровської області. Зазначене вимагає від корелянтів, відповідним чином, удосконалити й розвинути інституційну компоненту ресурсного забезпечення регіону. Відтак, доведено пріоритетність реалізації соціально-економічних, екологічних, енергоекономічних та зовнішньоекономічних процесів в межах Дніпропетровської області за тріадою регенерації регіональної економіки в системі: Економіка – Екологія – Соціум. Визнано, що при системному науковому осмисленні та визначеності напрямів розв'язання складної, об'ємної і багатоаспектної проблеми щодо інституціоналізації процесів ресурсного забезпечення соціально-економічного розвитку Дніпропетровської області, їй передують обґрунтування методології реформування інституціональних засад сталого розвитку.

Перелік використаних джерел:

1. Потенціал сталого розвитку України на шляху реалізації інтеграційного вибору держави: Монографія [Текст] / [О.М. Алимов, І.М. Лицур, В.В. Микитенко та ін.] – К.: ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України», 2014. – 520 с.
2. Програма соціально-економічного розвитку Дніпропетровської області на період до 2020 року / О.А. Бондар, О.В. Гребенюк, В.В. Микитенко та ін. – Дніпропетровськ: МНТУ ім. Ю. Бугая, 2015.- 704с.